

הארות והערות

הערות לדיון על צמיחת התרבות העברית בארץ-ישראל

בקתדרה מס' 16 נתפרסמה תגובה של איתמר אבן-זהר לדבני, שנועדו להיות דברי-פתיחה לדיון על צמיחת תרבות עברית בארץ-ישראל. אולי תיתכן אי-הבנה בשל שימוש במערכות מושגים שונות, אם-כי אין זה רצוי. אולם אין מקום לאי-הבנה כאשר התקשורת היא בשפה טבעית ופשוטה. לצערי נפלו בדברי התשובה של אבן-זהר אי-הבנות מסוג זה.

(א) לא יחסתי לאבן-זהר את הדרישה לשימוש בלבדי בשיטה הסמיוטית לשם חקר התרבות העברית בארץ-ישראל. כיושב-ראש הדיון העירותי כי זו רק אחת השיטות האפשריות וציינתי את יתרונותיה ומגבלותיה מנקודת הראות של המחקר ההיסטורי.

(ב) לא עלה בדעתי לכתוב שהשיטה הסמיוטית של אבן-זהר מתייחסת לבעלי-חיים ולא לחברות אנושיות. מניתי הנחות פילוסופיות אחדות ושונות בדבר מושג התרבות. ההנחות קובעות את מושגי השיטה ודרכי המחקר — האם יחקרו סימנים לשוניים או אחרים, או תכנים, או ערכים, או אישים, או דרכי התנהגות או ארכיטיפים וכיו"ב.

(ג) לא טענתי ולא עלה בדעתי לטעון להפרדת 'תחומי הרוח' מ'תחומי המציאות' — נהפוך הוא: ציינתי את צירוף התחומים כאחד מיתרונות השיטה שהציע אבן-זהר, כפי שיכול להיווכח כל קורא. דבריו של אבן-זהר בעניין זה הם איפוא התפרצות לדלת פתוחה לרווחה.

(ד) אני שמח שאין בינינו חילוק-דעות בדבר גיוון התרבות היישובית — אולם לדידי קיים הגיוון לא משום שהוא תנאי הכרחי לדינמיות לפי הגיון השיטה, אלא משום שהוא היה במציאות.

ישראל קולת